

Sygn. akt I UK 521/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 sierpnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania I. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 sierpnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku
z dnia 25 września 2014 r., sygn. akt V Ua 24/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 25 września 2014 r., po rozpoznaniu sprawy ubezpieczonej I.R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku o zasiłek chorobowy, na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 25 czerwca 2014 r. (mocą którego zmieniono zaskarżone decyzje organu rentowego z 15 i 24 października oraz z 12 listopada 2012 r. i przyznano I. R. prawo do zasiłku chorobowego za okresy wskazane we wnioskach ubezpieczonej) zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie, a także zasądził od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję i postępowanie kasacyjne.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną ubezpieczonej. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 159 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 6 i art. 24 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.) oraz art. 4 pkt 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748); 2/ art. 95 ust. 1; art. 100 ust. 1, art. 101 pkt 1. art. 103 ust. 1 i art. 104 ust. 7 ustawy z dnia 17 grudnia o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; 3/ art. 2a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.). Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez przyznanie skarżącej prawa do zasiłku chorobowego za sporny okres, oddalenie apelacji organu rentowego oraz zasądzenie od ZUS na rzecz skarżącej zwrotu kosztów procesu.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, które wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów na tle stosowania art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zdaniem skarżącej, zachodzi potrzeba wyjaśnienia: 1/ czy w świetle normy art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa dopuszczalne jest pozbawienie wnioskodawczyni zasiłku chorobowego wyłącznie z uwagi na abstrakcyjny charakter świadczenia, jakim jest renta wypadkowa z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznana przed laty, a następnie zawieszona z uwagi na przekroczenie progu dochodowego w warunkach, w których podstawa zawieszenia świadczenia jest aktualna w okresie niezdolności do pracy wywołanej chorobą, w związku z którą ubezpieczona ubiega się o zasiłek chorobowy i jednocześnie pozostaje bez środków koniecznych do

własnego utrzymania?; 2/ Czy przyznanie prawa na podstawie ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jako szczególnego i nieobowiązującego aktu prawnego stanowi okoliczność wyłączającą prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa?; 3/ Czy pozbawienie wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego w warunkach wskazanych w pytaniu pierwszym i drugim pozostaje w zgodzie z zasadami systemu ubezpieczeń społecznych, którego istotą i celem w zakresie zabezpieczenia w okresie choroby przypadającej po ustaniu zatrudnienia jest dostarczanie środków utrzymania osobie korzystającej z ochrony ubezpieczeniowej, której choroba przeszkodziła w znalezieniu nowego zatrudnienia?; 4/ Czy w zaistniałym stanie faktycznym sytuację skarżącej należy zrównać z brakiem prawa do renty?; 5/ Czy upoważnia do takiego podejścia uprawnienie odwołującej jedynie do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w sytuacji, gdy I. R. do dnia 31 sierpnia 2012 r. stale była aktywna zawodowo i pozostawała w stosunku pracy, wykonując swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy?; 6/ Czy zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego jest oparte na mechanizmie dyskryminacji w zakresie zachowania prawa do świadczeń?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej

argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sadu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że wszystkie kwestie podnoszone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania były rozważane przez Sąd Najwyższy w poprzednim postępowaniu kasacyjnym toczącym się pod sygn. akt I UK 372/13, a zainicjowanym skargą kasacyjną ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt V Ua 30/13. W uzasadnieniu

wyroku z dnia 17 kwietnia 2014 r., I UK 372/13, uchylającym wspomniany wyrok Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy stwierdził, że skarga kasacyjna była usprawiedliwiona, ponieważ zaskarżony wyrok zapadł przedwcześnie. Dokonując zaś wykładni art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej Sąd Najwyższy zauważył, iż przepis zawiera wprawdzie normatywną regulację szczególną i podlega wykładni ścisłej, ale nie usuwa się spod innych rodzajów racjonalnej wykładni przepisów prawa regulujących istotne wartości konstytucyjne ubezpieczonych, którzy w zamian za ustawowe (obowiązkowe) poddanie się i realizowanie obowiązków ze sfery ubezpieczeń społecznych oczekują należytej im ochrony ubezpieczeniowej (art. 63 w związku z art. 67 Konstytucji RP), a zatem nie mogą być pozbawiani świadczeń ubezpieczeniowych „w dowolny sposób” nawet przez ustawodawcę. Jeżeli zatem dochodzi do spełnienia się objętego ochroną ryzyka ubezpieczenia chorobowego w postaci niezdolności do pracy wskutek choroby, to skarżące nie przysługiwałyby zasiłki chorobowe za okresy po ustaniu zatrudnienia i pracowniczego tytułu ubezpieczenia chorobowego tylko wtedy, gdyby ustalone od 1991 r. jej prawo do renty „z tytułu przynależności do III grupy inwalidztwa” było aktualne w dniu ubiegania się o przyznanie spornych zasiłków chorobowych, a w szczególności gdyby wypłaty „ustalonego” świadczenia rentowego były corocznie, w tym także w 2012 r., zawieszone w całości na podstawie art. 103 i 104 ustawy o emeryturach i rentach. Podnoszone przez ubezpieczoną w niniejszej skardze kasacyjnej problemy prawne zostały już zatem rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy poczynił stosowne ustalenia i stwierdził, że przyznane na stałe od 1991 r. na rzecz odwołującej się prawo do renty z tytułu przynależności do III grupy inwalidztwa było aktualne w dniu ubiegania się przez nią o przyznanie spornych zasiłków chorobowych oraz że wypłaty ustalonego świadczenia rentowego były corocznie, w tym także w 2012 r., zawieszone w całości na podstawie art. 103 i 140 ustawy o emeryturach i rentach. Będąc zaś związany poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w poprzednim wyroku zapadłym w tejże sprawie, orzekł o zmianie rozstrzygnięcia pierwszoinstancyjnego i oddaleniu odwołania od decyzji organu rentowego.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

I.n